

Karjaterwise protokoll - kust saada andmed?

Aktuaalset piimaveiste jõudluskontrollis

Aire Pentjärv
Paide, 28. märts 2023
Tartu, 4. aprill 2023

Karjaterwise protokoll

Karjaterwise protokoll, tabel 1

KARJATERWISE PROTOKOLL

Tabel 1. Tegevuskoha üldandmed

1.1	Ettevõtja nimi	
1.2	Ettevõtja registrikood	
1.3	Tegevuskoha registrinumber põllumajandusloomade registris	
1.4	Farmi nimi	
1.5	Kasutatav lüpsisüsteem	
1.6	Perioodi keskmine lehmade arv	
1.7	Perioodi keskmine noorveiste arv	
1.8	Perioodi keskmine vasikate arv	
1.9	KTP nõustava veterinaararsti visiidi kuupäev	
1.10	Aruande esitamise kuupäev	

Karjatervise protokoll, tabel 2

Tabel 2. Sigimise tervishoidu iseloomustavad näitajad lehmadel ja mullikatel

	Sigimise tervishoid lehmadel	Referentsnäitaja	Taotleja tegevuskoha näitaja	Registreerimise sagedus
2.1	Esmaspoegijate keskmine poegimisvanus (kuudes)	24		Üks kord kuus
2.2	Keskmine poegimisvahemik päevades	390–410		Üks kord kuus
2.3	Surnultsündide % (% poegimiste arvust)	<5		Üks kord kuus
2.4	Aborte % (<210 päeva, %/lehmade kohta/aastas)	<7		Üks kord kuus
2.5	Keskmine intervall poegim.- seem. päevades	<75–80		Üks kord kuus
2.6	Keskmine intervall poegimisest tiinestumiseni päevades (uuslõpsiperiood)	<100		Üks kord kuus
2.7	Seemendusindeks (lehm+mullikad)	<2		Üks kord kuus
2.8	lehm	1,8		Üks kord kuus
2.9	mullikad	1,3		Üks kord kuus
2.10	Tiinestatavus 1. seemendusest % (lehm+mullikad)	>40		Üks kord kuus
2.11	Tiinestatavus 1. seemendusest % (lehm)	>60		Üks kord kuus
2.12	Tiinestatavus 1. seemendusest % (mullikad)	>75		Üks kord kuus
2.13	Abistatud poegimisi %	<15		Üks kord kuus
2.14	Emakapõletikud %	<10		Üks kord kuus
2.15	Munasarjatsüstid %	<8		Üks kord kuus
2.16	Päramiste peetus %	<10		Üks kord kuus
2.17	Sigimisnäitajad mullikatel	Referentsnäitaja	Taotleja tegevuskoha näitaja	Registreerimise sagedus
2.17.1	Keskmine seemendusega (kuud)	13		Üks kord kuus
2.17.2	Keskmine kaal seemendusel (kg)	350 kg, 60% täiskasvanud lehma kaalust		Üks kord kuus
2.17.3	Keskmine turjakõrgus esimesel seemendusel (cm)	>125 cm (EHF)		Üks kord kuus

Karjatervise protokoll, tabelid 3 ja 4

Tabel 3. Noorkarja tervishoidu iseloomustavad näitajad

	Noorkarja tervishoid	Referentsnäitaja	Taotleja tegevuskoha näitaja	Registreerimise sagedus
3.1	Suremus			
3.1.1	>1 päeva ja <90 päeva hukkumine (%)	<6		Üks kord kuus
3.1.2	>3 elukuu hukkumine (%)	<3		Üks kord kuus
3.2	Haigestumus			
3.2.1	1. elukuu kõhulahtisus (%)	<20		Üks kord kuus
3.2.2	>1-kuu ja <90 päeva vanuste vasikate kõhulahtisus (%)	<5		Üks kord kuus
3.2.3	Hingamisteede haigus <3-kuustel vasikatel (%)	<10		Üks kord kuus
3.2.4	Hingamisteede haigus >3-kuustel vasikatel (%)	<10		Üks kord kuus
3.2.5	Nabapõletikud 1. elukuul (%)	<5		Üks kord kuus
3.2.6	Liigesepõletikud 1. elukuul (%)	<5		Üks kord kuus
3.2.7	Silmapõletikud esimesel 6. elukuul	<5		Üks kord kuus
3.3	Kaaluiive (g/päevas)			
3.3.1	Kasvuperioodi keskmine ööpäevane kaaluiive	0,7–0,9 kg		Üks kord kuus
3.3.2	Võõrutuseelse perioodi kaaluiive	0,7–0,9 kg		Üks kord kuus

Tabel 4. Udaratervist iseloomustavad näitajad

	Udaratervist	Referentsnäitaja	Taotleja tegevuskoha näitaja	Registreerimise sagedus
4.1	Kliiniliste mastiitide % ühes kuus	<2%		Üks kord kuus
4.2	Kliiniliste mastiitide arv 100 lehma kohta aastas	<25%		Üks kord aastas
4.3	Karja keskmine somaatiliste rakkude arv ml-s piimas	<150 000/ml		Üks kord kuus
4.4	Subkliiniliste mastiitide % (SRA>150 000)	<20%		Üks kord kuus
4.5	Uute subkliiniliste mastiitide %	<5%		Üks kord kuus
4.6	Krooniliste subkliiniliste mastiitide %	<15%		Üks kord kuus
4.7	Esmaspoeginute subkliinilised mastiidid 1.kontrollüpsis (SRA > 150 000)	<10%		Üks kord kuus
4.8	Kinnisperioodi jooksul tervistunud loomade %	>85%		Üks kord kuus
4.9	Esimese poegimisjärgse kuu kliiniliste mastiitide osakaal	<8%		Üks kord kuus

Karjatervise protokoll, tabelid 5 ja 6

Tabel 5. Jäsemetervist iseloomustavad näitajad

	Sõratervishoid	Referentsnäitaja	Taotleja tegevuskoha näitaja	Registreerimise sagedus
5.1	Lonke hindamine karjas (lüksilehmadel) Mittelonkavate loomade osakaal (hinne 0) Kerge ja keskmise raskuseastmega longe (hinne 1 ja 2) Raske raskusastmega longe (hinne 3)	>70% <25% <5%		Neli korda aastas
5.2	Hooldusvärkimise andmed Sõrahaigusega loomade osakaal	>70%		Hooldusvärkimise järel, mitte harvem, kui kaks korda aastas
5.3	Mortellaro haigus % värgitud lehmades			Üks kord kuus
5.4	Tallahaavand % värgitud lehmades			Üks kord kuus
5.5	Valgejoonehaigus % värgitud lehmades			Üks kord kuus
5.6	Interdigitaalne flegmoon % värgitud lehmades			Üks kord kuus
5.7	Muud haigused % värgitud lehmades			Üks kord kuus
5.8	Kannaliigese kahjustused Kahjustuseta kandade osakaal Kerge kahjustus Raske kahjustus	>85% <10% <5%		Neli korda aastas

Tabel 6. Ainevahetust iseloomustavad näitajad

	Ainevahetus	Referentsnäitaja	Taotleja tegevuskoha näitaja	Registreerimise sagedus
6.1	Piima valgu %			Üks kord kuus
6.2	Piima rasva %			Üks kord kuus
6.3	Rasva:valgu suhe	1,1–1,5		Üks kord kuus
6.4	Piima urea sisaldus (mg/l)	200–270		Üks kord kuus
6.5	Poegimishalvatused	<7%		Üks kord kuus
6.6	Libediku paigaltnihkumine (% poeginud lehmades)	<3%		Üks kord kuus
6.7	Ketoosi juhud (% poeginud lehmades) (ainult haiged loomad, mitte ketoosi kahtlusega loomad)	<5%		Üks kord kuus

Karjaterwise protokoll, tabel 7

Tabel 7. Loomade praakimine karjast

	Praakimise andmed	Referentsnäitaja	Taotleja tegevuskoha näitaja	Registreerimise sagedus
7.1	Lehmade praakimise % aastas	20–30%		Üks kord aastas
7.2	Keskmine vanus praakimisel	>5,5 aasta		Üks kord aastas
7.3	Hukkunud ja eutaneeritud lehmade osakaal (% lehmade arvust)	<5%		Üks kord aastas
7.4	Praakimise põhjused			
7.4.1	Sigimine			Üks kord kuus
7.4.2	Udarahaigused			Üks kord kuus
7.4.3	Jäsemehaigused			Üks kord kuus
7.4.4	Seede- ja ainevahetushaigused			Üks kord kuus
7.4.5	Traumad			Üks kord kuus
7.4.6	Teised põhjused			Üks kord kuus

Karjatervise protokoll, andmed Vissukesest

Karjatervise aruanne

Algus: 02/01/2023

Löpp: 02/28/2023

Ehitis: EE

FARM

Täida

ExcelPDFPrindi

Otsi kõikide tulemuste seast: Otsi...

NIMI	VÄÄRTUS
Ettevõtja nimi	OSAÜHING LAUT
Ettevõtja registrikood	12345678
Tegevuskoha registrinumber põllumajandusloomade registris	EE12345
Farmi nimi	MUSTIKU FARM
Kasutatav lüpsisüsteem	...
Perioodi keskmine lehmade arv	300
Perioodi keskmine noorveiste arv	250
Perioodi keskmine vasikate arv	120
KTP nõustava veterinaararsti visiidi kuupäev	...
Aruande esitamise kuupäev	...
Tabel 2. Sigimise tervishoidu iseloomustavad tulemusnäitajad lehmadel ja mullikatel	
Sigimise tervishoid lehmadel	
Esmaspoegijate keskmine poegimisvanus (kuudes)	23
Keskmine poegimisvahemik päevades	377
Surnultsündide % (% poegimiste arvust)	2.1

Karjaterwise protokoll, andmed Vissukesest

Ettevõtja nimi	Ettevõtte 1 L VET	Ettevõtte 2 L	Ettevõtte 3 NK+VET	Ettevõtte 4 NK	Ettevõtte 5 L+NK, VET
Ettevõtja registrikood	12345678	23456789	34567890	45678901	56789012
Tegevuskoha registrinumber põllumajandusloomade registris	EE	EE	EE	EE	EE
Farmi nimi	LAUT	LÜPSILAUT	FARM	LAUT	FARM
Kasutatav lüpsisüsteem	...	...	...	...	...
Perioodi keskmine lehmade arv	300	200			500
Perioodi keskmine noorveiste arv	40	140	300	250	500
Perioodi keskmine vasikate arv	40	80	60	25	150
KTP nõustava veterinaararsti visiidi kuupäev	...	...	...	...	...
Aruande esitamise kuupäev	...	...	...	...	...
Tabel 2. Sigimise tervishoidu iseloomustavad tulemusnäitajad lehmadel ja mullikatel					
<i>Sigimise tervishoid lehmadel</i>					
Esmaspoegijate keskmine poegimisvanus (kuudes)	25	25		27	24
Keskmine poegimisvahemik päevades	385	426			398
Surnultsündide % (% poegimiste arvust)	3,6	0		100	12,9
Aborte % (<210 päeva, %/lehmade kohta/aastas)	0	0		0	1,7
Keskmine intervall poegim.- 1. poegimisjärgne seem. päevades	70	95			74
Keskmine intervall poegimisest tiinestumiseni päevades (uuslüpsiperiood)	111	144			121
Seemendusindeks (lehm+lehmakad)	2,1	1,6	1,5	1,3	2,4
Seemendusindeks (lehm)	2,1	2			2,7
Seemendusindeks (mullikad)	1,9	1,4	1,5	1,3	1,9
Tiinestuvus 1. seemendusest % (lehm+lehmakad)	44	65,1	69,3	80,3	38,9
Tiinestuvus 1. seemendusest % (lehm)	44,1	53,2			30,2
Tiinestuvus 1. seemendusest % (mullikad)	42,9	73,8	69,3	80,3	50,7
Abistatud poegimisi %	7,4				25,6
Emakapõletikud %	3,7				12,6
Munasarjatsüstid %					
Päramiste peetus %					
<i>Sigimisnäitajad mullikatel</i>					
Keskmine seemendusiga (kuud)	15	15	16	15	14
Keskmine kaal seemendusel (kg)	...	...	...	...	...
Keskmine turjakõrgus esimesel seemendusel (cm)	...	...	...	...	...

Karjatervise protokoll, andmed Vissukesest

	Ettevõtte 1 L VET	Ettevõtte 2 L	Ettevõtte 3 NK+VET	Ettevõtte 4 NK	Ettevõtte 5 L+NK, VET
Tabel 3. Noorkarja tervishoidu iseloomustavad tulemusnäitajad					
<i>Noorkarja tervishoid</i>					
<i>Suremus</i>					
>1 päeva ja <90 päeva hukkumine (%)	14,3	7,4	0		1,1
>3 elukuu hukkumine (%)	0	0	0	0	0,3
<i>Haigestumus</i>					
1. elukuu kõhulahtisus (%)	35,5				4,5
>1-kuu ja <90 päeva vanuste vasikate kõhulahtisus (%)					
Hingamisteede haigus <3-kuustel vasikatel (%)					31,1
Hingamisteede haigus >3-kuustel vasikatel (%)					
Nabapõletikud 1. elukuul (%)					
Liigesepõletikud 1. elukuul (%)					
Silmapõletikud esimesel 6. elukuul					
Kaaluiive (g/päevas)					
Kasvuperioodi keskmine ööpäevane kaaluiive	...	...	...	...	...
Võõrutuseelse perioodi kaaluiive	...	...	...	...	...
Tabel 4. Udaratervist iseloomustavad tulemusnäitajad					
<i>Udaratervishoid</i>					
Kliiniliste mastiitide % ühes kuus	1,1				8,1
Kliiniliste mastiitide arv 100 lehma kohta aastas	8,8				7,4
Karja keskmine somaatiliste rakkude arv ml-s EPJs	186	131			242
Subkliiniliste mastiitide % (SRA>150 000)	17,7	12,5			22,4
Uute subkliiniliste mastiitide %	2,9	4,2			7,1
Krooniliste subkliiniliste mastiitide %	14,8	8,3			20,3
Esmaspoeginute subkliinilised mastiidid 1.kontrolllüpsis (SRA > 150 000)	0	18,2			18,4
Kinnisperioodi jooksul tervistunud loomade %	25	22,2			35,1
Esimese poegimisjärgse kuu kliiniliste mastiitide osakaal					0,7

Karjaterwise protokoll, andmed Vissukesest

	Ettevõtte 1 L VET	Ettevõtte 2 L	Ettevõtte 3 NK+VET	Ettevõtte 4 NK	Ettevõtte 5 L+NK, VET
Tabel 5. Jäsemetervist iseloomustavad tulemusnäitajad					
<i>Sõratervishoid</i>					
<i>Lonke hindamine karjas (lüpsilehmadel)</i>					
Mittelonkavate loomade osakaal (hinne 0)					
Kerge ja keskmise raskuseastmega longe (hinne 1 ja 2)	...	...	...	...	...
Raske raskusastmega longe (hinne 3)	...	...	...	...	...
<i>Hooldusvärkimise andmed</i>					
Sõrahaiguseta loomade osakaal	...	...	...	...	...
Mortellaro haigus % värgitud lehmadest	...	...	...	...	...
Tallahaavand % värgitud lehmadest	...	...	...	...	...
Valgejoonehaigus % värgitud lehmades	...	...	...	...	...
Interdigitaalne flegmoon % värgitud lehmadest	...	...	...	...	...
Muud haigused % värgitud lehmadest	...	...	...	...	...
Kannaliigese kahjustused	...	...	...	...	...
Kahjustuseta kandade osakaal	...	...	...	...	...
Kerge kahjustus	...	...	...	...	...
Raske kahjustus	...	...	...	...	...
Tabel 6. Ainevahetust iseloomustavad näitajad					
<i>Ainevahetus</i>					
Piima valgu % vkpr	3,36	3,2			3,52
Piima rasva % rvpr	3,9	3,62			3,82
Rasva:valgu suhe	1,2	1,1			1,1
Piima ureasisaldus (mg/l)	309	182			204
Poegimishalvatuste % konkreetsel kuul poeginud lehmadest	7,4				1,7
Libediku paigaltnihkumine (% poeginud lehmadest)	7,4				
Ketoosi juhud (% poeginud lehmadest) (ainult haiged loomad, mitte ketoosi kahtlusega loomad)	3,7				2,6

Karjaterwise protokoll, andmed Vissukesest

	Ettevõtte 1 L VET	Ettevõtte 2 L	Ettevõtte 3 NK+VET	Ettevõtte 4 NK	Ettevõtte 5 L+NK, VET
Tabel 7. Loomade praakimine karjast					
<i>Praakimise andmed</i>					
Lehmade praakimise % aastas	27,9	16			28,5
Keskmine vanus praakimisel	4,2	4,5			4,8
Hukkunud ja eutaneeritud lehmade osakaal (% lehmade arvust)	6	3,3			5,5
<i>Praakimise põhjused</i>					
Sigimine	2	2			5
Udarahaigused	1	2			3
Jäsemehaigused	1	1			1
Seede- ja ainevahetushaigused	1	3			0
Traumad	2	0			3
Teised põhjused	3	2			8

Karjatervise protokoll täitmine

PRIA juhendist:

- Terviseandmete kohta täidetakse igal kuul karjatervise protokoll, mille täitmine on taotlejale kohustuslik
- Protokollis tuleb täita kõik andmeväljad. Kui haigust karjas ei esinenud, tuleb protokoll märkida 0
- Protokoll tuleb säilitada taasesitataval kujul kuni kohustuseperioodi lõpuni ja kuulub esitamisele PRIA ja PTA kohapealses kontrollis

EPJ märkused:

- Vissukese karjatervise protokollis on tulemuste arvutamisel kasutatud karja kõigi piimaveiste andmeid
- Toetuse taotlemisel tuleb arvestada, et toetust antakse piimatõugu (EHF, EPK, EK, AP (šviitsi), FA (äärširi), JER (džörsi)) lehmade arvu alusel
- Tulemused muutuvad, kui andmeid lisandub

Mis on karjatervise programm?

- **Karjatervise programmi** all mõistetakse tegevusi, mis aitavad hoida põllumajandusloomade tervist ja tootmisvõimet kõige efektiivsemal tasemel tagades farmile konkurentsivõime ja kasumlikkuse.
- Karjatervise programmi eesmärk on [karja tervise parandamine ja haiguste ennetamine](#)
- Karjatervise programmi läbiviimise [eelduseks karjatervise andmed](#)
- Koolitatud karjatervise loomaarstid on Eestis olemas ja valmis teid toetama
- VÕTKE MEIEGA JULGELT ÜHENDUST!
- AITAME TEID HEA MEELEGA!

Aktuaalset jõudluskontrollis

Traditsiooniliselt
kasutatakse
jõudluskontrolli
andmeid loomade
aretuses ja toodangu
arvestuses.
Võimalusi on aga palju
rohkem.

Üks proov – mitu
võimalust!

www.epj.ee

Fookuses on karja tervis!

- Haiguste ja raviandmete registreerimine
- Antibiootikumide kasutamise aruanne
- Karjatervise protokoll

- BHB
- SRA ja SRE
- Mastiit 16
- Tiinuse test piimast

Eesti
Põllumajandusloomade
Jõudluskontroll

Iga päev loeb!

F. Tuglase 12, 50094 Tartu ☎ 738 7700 ✉ epj@epj.ee

www.epj.ee

Jõudluskontroll ja loomade tervis - SRA

Somaatiliste rakkude arv (SRA) - SRA suurenemine viitab põletikuprotsessile udaras

- *Kui lehma SRA ületab 150 000 rakku/ml, on 65% tõenäosusega lehma mõnes udaraveerandis udarapõletikku põhjustav bakter*
- *Kui rakuarv jääb alla 150 000 on tõenäosus 60%, et lehm on nakkusvaba*
- *Lehma piimatoodang hakkab vähenema ja piima koostis muutuma, kui SRA ületab 100 000 rakku ml-s, sest udaraveerandites olev põletik kahjustab piima tootvaid rakke*

P. Kalmus, 2019

Jõudluskontroll ja loomade tervis/karja majandamine - SRA

Piim on kvaliteetne, kui SRA $<150\ 000/\text{ml}$

Madalam SRA tähendab lisaraha:

- kõrgema kvaliteediga piim + rohkem turustatavat piima
- 70-80% piimakaost on põhjustatud subkliinilisest mastiidist – haige lehm annab vähem piima, haige lehma piim ei ole turustamiskõlblik

SRA-d ei ole majanduslikult mõistlik hoida veidi allpool turustamiseks vajalikku lävendit:

- oht piir ületada mõne lehma haigestumisel
- nakkuste levik
- vähem piima lehma kohta

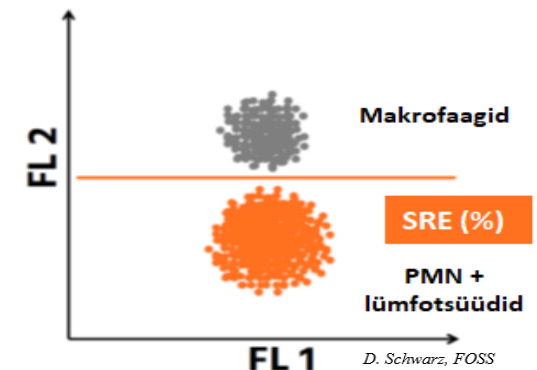
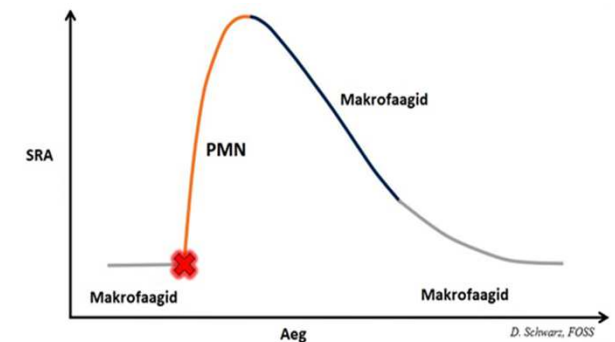
Jõudluskontroll ja loomade tervis - SRE

Somaatiliste rakkude eristamine (SRE) - täiendav informatsioon, mis võimaldab tegeleda ka nende lehmadega, kes varem jäid tähelepanuta (vt varasemat slaidi: kui rakuarv jääb alla 150 000 on tõenäosus 60%, et lehm on nakkusvaba)

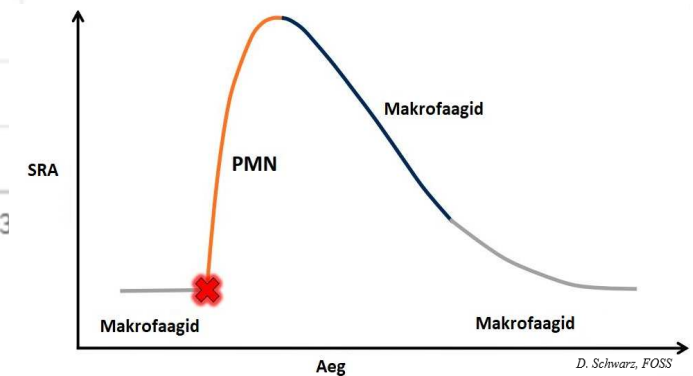
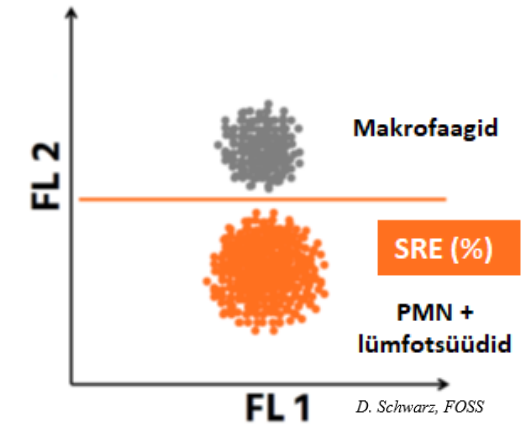
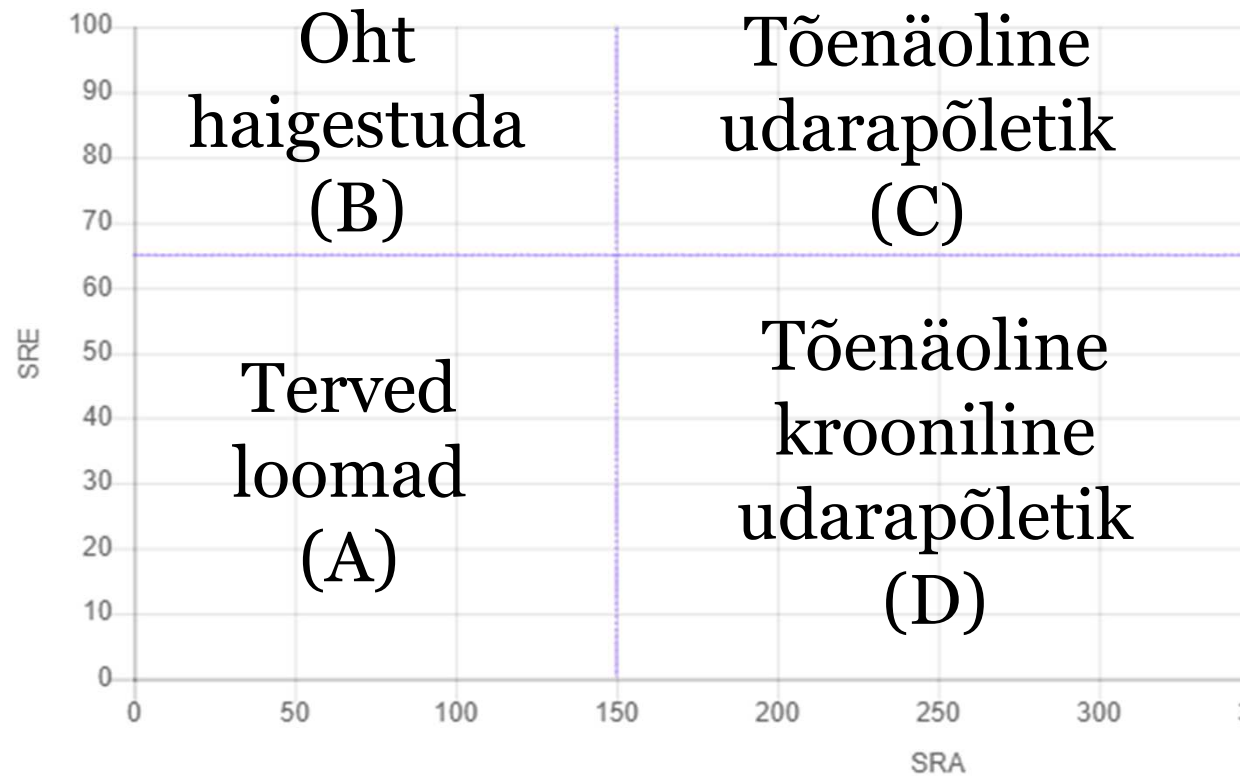
Somaatilised rakud:

- Lümfotsüüdid
- Polümorftuumalised neutrofiilid (PMN)
- Makrofaagid ehk „õgirakud“

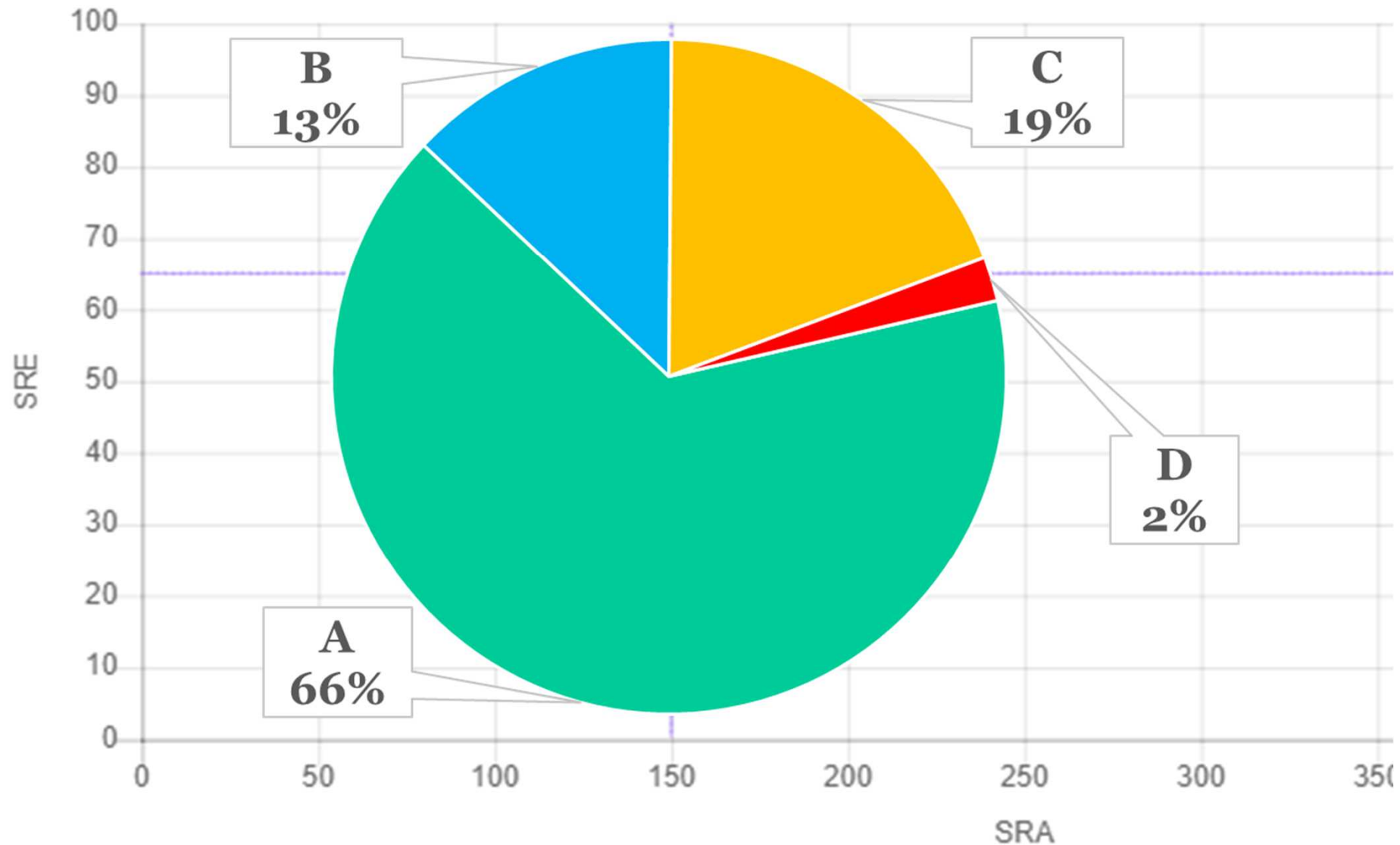
SRE näitab, kui suure osa kõigist rakkudest moodustavad PMN ja lümfotsüüdid

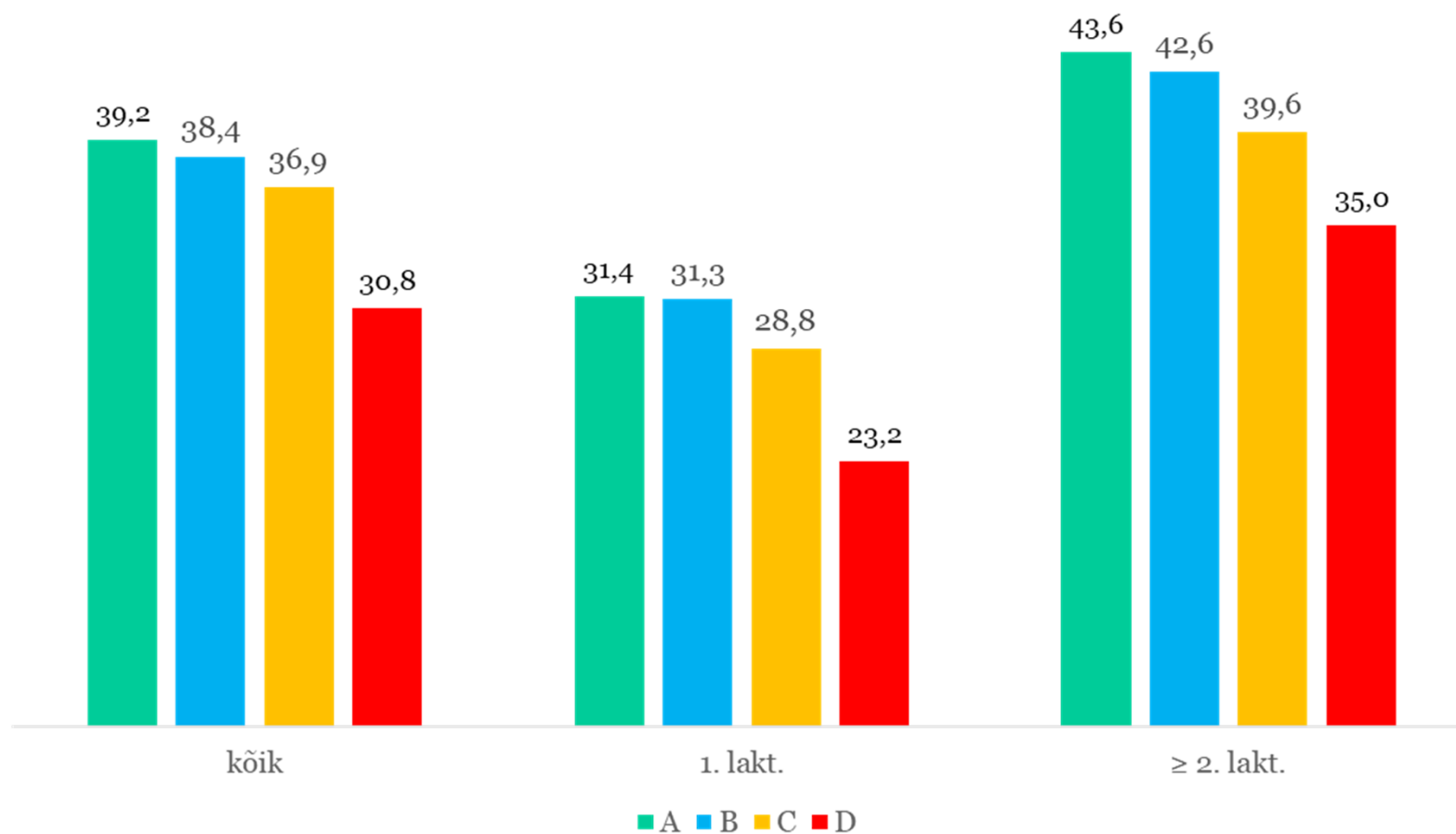
SRE ja SRA – udaraterwise (UT) grupid

SRE - jagunemine UT gruppidesse (≤ 60 LP)

SRE - piimatoodang laktatsiooni alguses (≤ 60 LP)

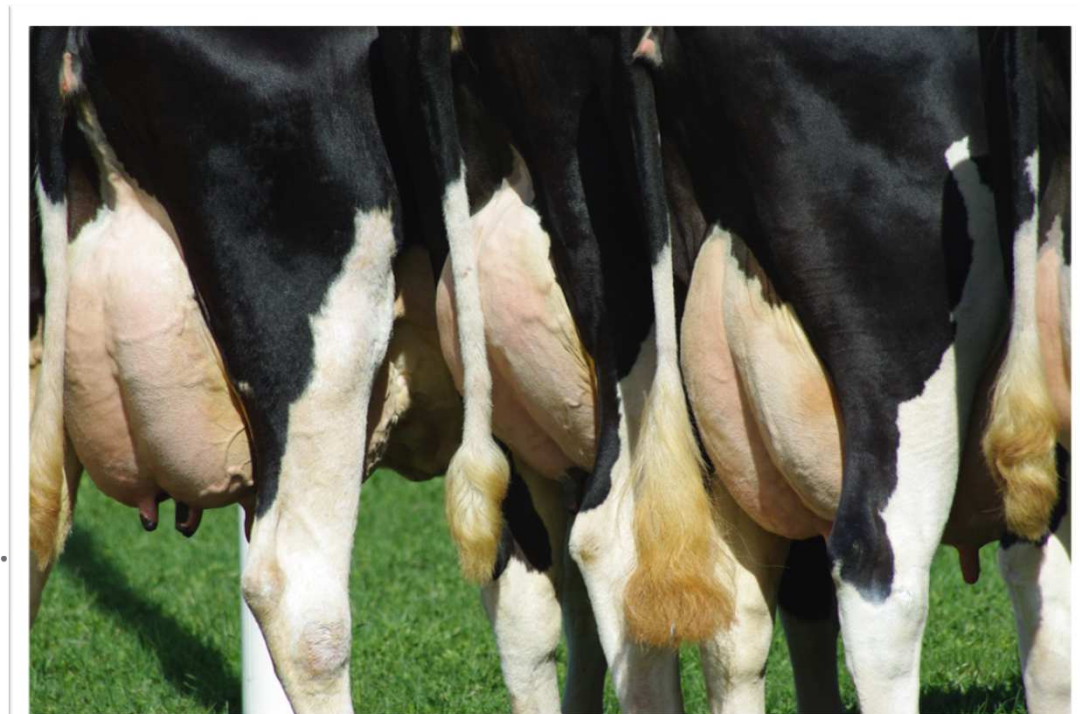
SRE - UT gruppide võrdlus

UTG: (A >60%; B <15%; C ~20%; D < 5%)

Piimakogus võrrelduna grupiga A:

- > B (2%)
- > C (5-10%)
- > D (20-30%)

Kaivo Ilves, 2023

Jõudluskontroll ja loomade tervis – Mastiit 16

Udarapõletikke on võimelised põhjustama väga mitmed mikroobiliigid, mistõttu udarapõletiku raviks ja tõrjeks tuleb teha erinevaid valikuid. Asjakohase ja tulemusliku valiku saab teha ainult siis, kui me teame karjas levivaid haigustekitajaid (P. Kalmus).

Mastiit 16 = 15 mastiiditekitajat + penitsilliiniresistentsust näitav beetalaktamaasgeen

Mastiiditekitaja mõju piimatoodangule (Schukken jt 2009)

- Streptococcus agalactiae - 3.6 kg/päevas
- Streptococcus spp. - 1.6 kg/päevas
- Staphylococcus aureus - 1.8 kg/päevas

Lisaks udara tervisele teised tervisemõjud. Nt mükoplasmapositiivse karja probleemid - silmahaigused („hall silm“), vasikate kopsu- ja liigesepõletikud jne.

Jõudluskontroll ja loomade tervis - BHB

BHB - ketoosiriski indikaator. Võimalus leida subkliinilise (puuduvad välised tunnused) ketoosi kahtlusega lehmad

Miks oluline?

- Mõju toodangule:
 - ✓ laktatsiooni piimatoodang võib väheneda 300–450 kg võrra
 - ✓ piima rasvasisaldus suureneb, valgusisaldus väheneb
- Subkliinilise ketoosi põdemine mõjutab ka sigimisinäitajaid:
 - ✓ tiinestumine halveneb ja seega uuslüpsipäevade arv suureneb
 - ✓ kliinilise ketoosi esinemise risk suureneb 4–6 korda
 - ✓ libediku nihkumise risk suureneb 3–8 korda
 - ✓ emakapõletike risk suureneb 3 korda (D. Lefebvre jt)
 - ✓ kuna ketoos vähendab looma immuunsust, suureneb mastiidijuhtude arv ja raskus
 - ✓ suureneb karjast väljaminek

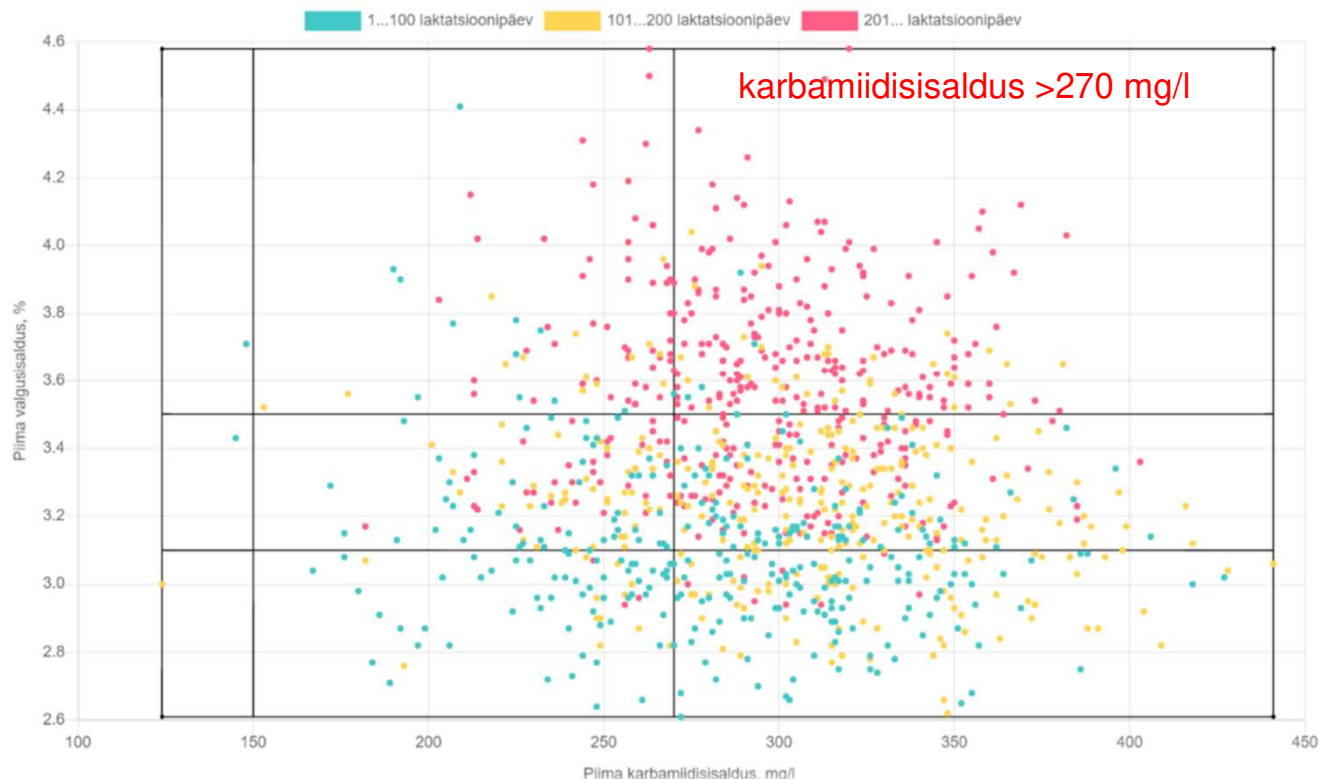

Jõudluskontroll ja loomade tervis – piima karbamiidisisaldus

Piima karbamiidisisaldus

- Liiga kõrge piima karbamiidisisaldus annab signaali, et loomade viljastumine võib olla häiritud, suureneb varajase embrüonaalse suremuse oht, keharasvade mobilisatsioon ja NEB

Graafikul näidatakse väga kõrge valgusisalduse asemel väärtust 5%, ja väga kõrge karbamiidisisalduse asemel väärtust 500 mg/l!

Jõudluskontroll ja söötmine

Tasakaalustatud söötmine on oluline nii loomade tervise kui keskkonna seisukohalt

Tasakaalustatud söötmisest annavad informatsiooni

- valgu- ja karbamiidisisaldus
- R:V
- BHB
- piima rasvhappeline koostis

Jõudluskontroll ja söötmine

Piima valgu- ja karbamiidisisaldus võimaldab jõudluskontrolli andmete põhjal analüüsida piimalehmade söötmise olukorda

R:V - energiabilansi indikaatoriks lehma organismis

- <1,1 viitab energialiiale söödaratsioonis
- >1,3 viitab energiapuudusele söödaratsioonis

NB! Usaldusväärsus sõltub proovi võtmise kvaliteedist!

Tõug:

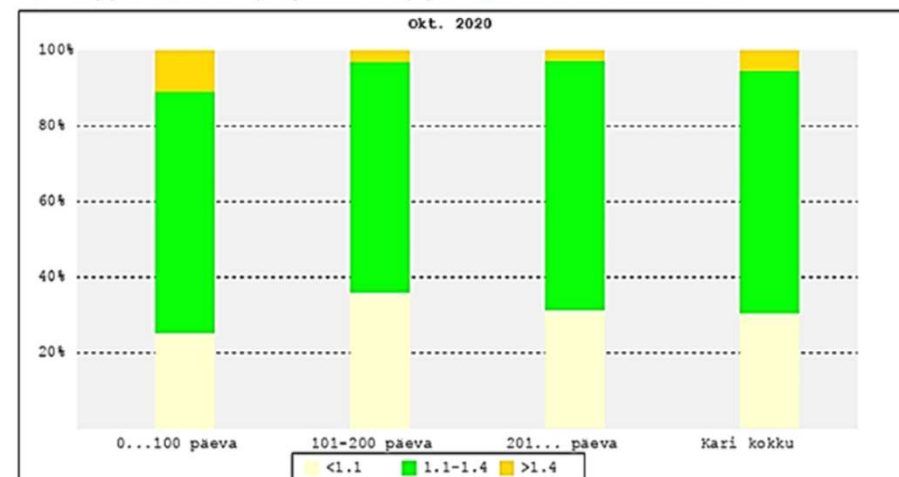
Laktatsioon:

Taida

Lehmade nimekirjad. Nimekirja nägemiseks klõpsa numbrile!

	<150	150...270	>270
>3,5	Vatsas lõhustuva proteiini vahesus ning süsivesikute liig -	Vatsas lõhustuvate süsivesikute liig 24 (5,7%)	Vatsas lõhustuva proteiini ning süsivesikute liig 213 (50,6%)
3,1...3,5	Vatsas lõhustuva proteiini vahesus -	Vatsas lõhustuv proteiin ning süsivesikud on tasakaalus 20 (4,8%)	Vatsas lõhustuva proteiini liig 139 (33%)
<3,1	Vatsas lõhustuva proteiini ning süsivesikute vahesus -	Vatsas lõhustuvate süsivesikute vahesus 6 (1,4%)	Vatsas lõhustuva proteiini ning süsivesikute vahesus 19 (4,5%)

2. Lehmade jagunemine piima rasva- ja valgusisalduse suhte järgi kontrollpäeval sõltuvalt laktatsioonistaadiumist

Jõudluskontroll ja söötmine/majandamine

BHB

- Karja olukorra hindamine
 - ✓ kõrge BHB taseme väljendumise aeg (5.–15. poegimisjärgne päev – II tüüpi ketoos – tähelepanu kinnisperioodile, 3.–6. poegimisjärgne päev – I tüüpi ketoos – tähelepanu poegimisjärgsele ajale)
 - ✓ ratsiooni muutmise või mõne muu otsuse mõju karjale
 - ✓ probleemi väljendumine sõltuvalt laktatsioonist jne

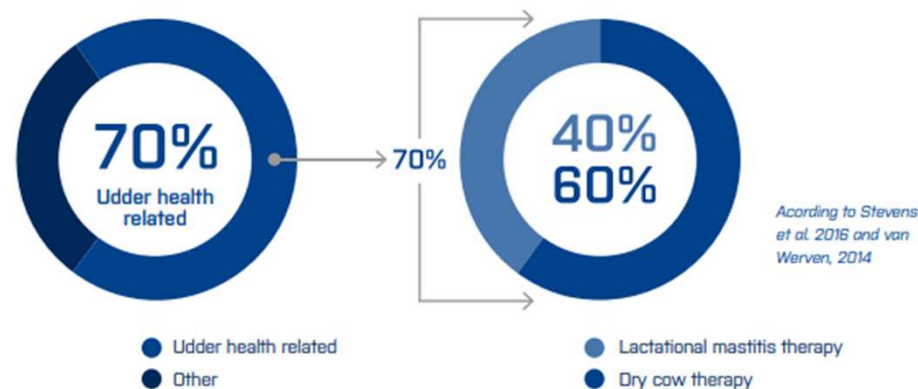
Piima rasvhappeline profiil

- Peegeldab vatsas toimuvaid protsesse ning kehavarude kasutamist
- Regulaarne jälgimine annab võimaluse muutuste korral kiiresti reageerida, saada söötmissoovitusi ning seeläbi vajadusel kohandada söödaratsioone

Jõudluskontroll ja tervis/keskkond

Udarapõletiku indikaatorid (SRA, SRE, Mastiit 16)

- Mõju antibiootikumide kasutamisele. Ca 70% farmis kasutatavatest antibiootikumidest kulub udararaviks (FOSS, 2023)

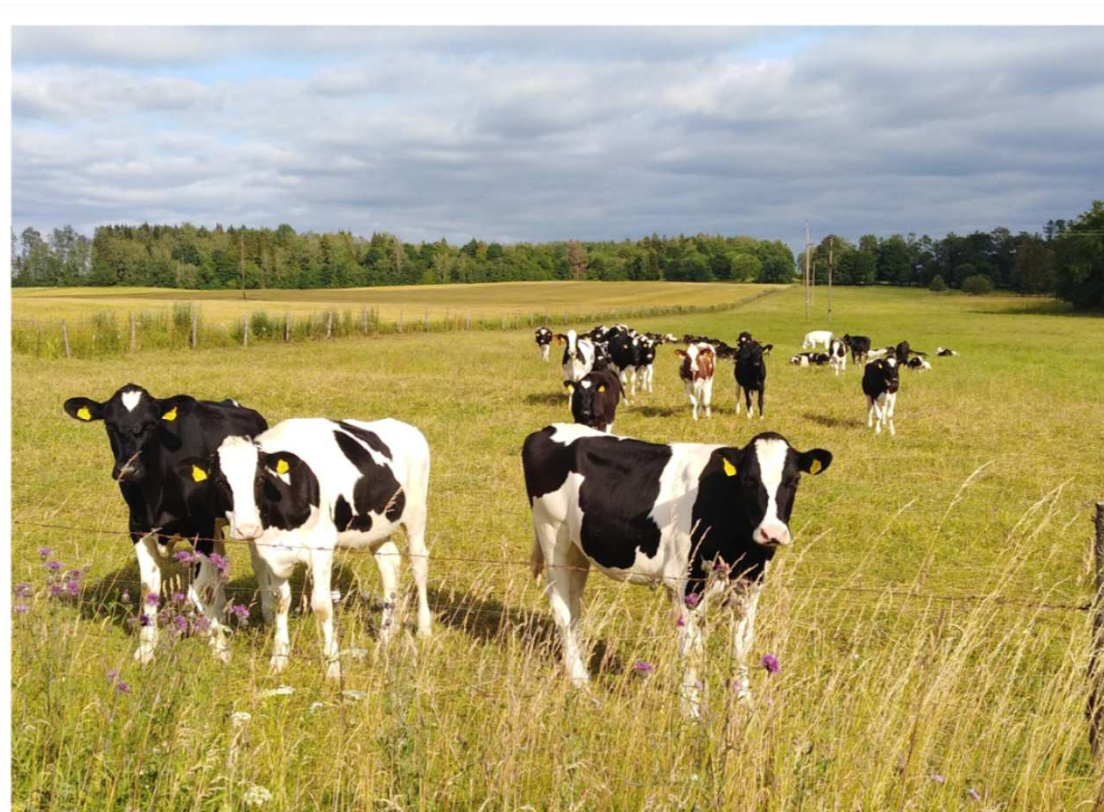
- Rohkem udarapõletikke - suurem vajadus karja täienduse järele
- Efektiivne mastiiditõrje **vähendab süsinikdioksiidi heidet** keskkonda – mida parem udara tervis, seda vähem CO₂ piima tootmisel:
 - ✓ mastiidi tõttu visatakse ära 0,7-2% toodetud piimast
 - ✓ samas jääb mastiidi tõttu osa toodangust saamata – 170-520 kg laktatsiooni jooksul, kui SRA>200 000/ml) (Lactanet, Kanada)

Jõudluskontroll ja keskkond

Piima valgu- ja karbamiidisisaldus

- Mida kõrgem on piima karbamiidisisaldus, seda suurem on **lämmastikuemissioon** (Taani)
- Tasakaalustatud ratsiooni abil vältida ka liigset söödakulu

Lehmade arv, piimatoodang, karja täiendus jne – võimalus hinnata tootmise mõju keskkonnale

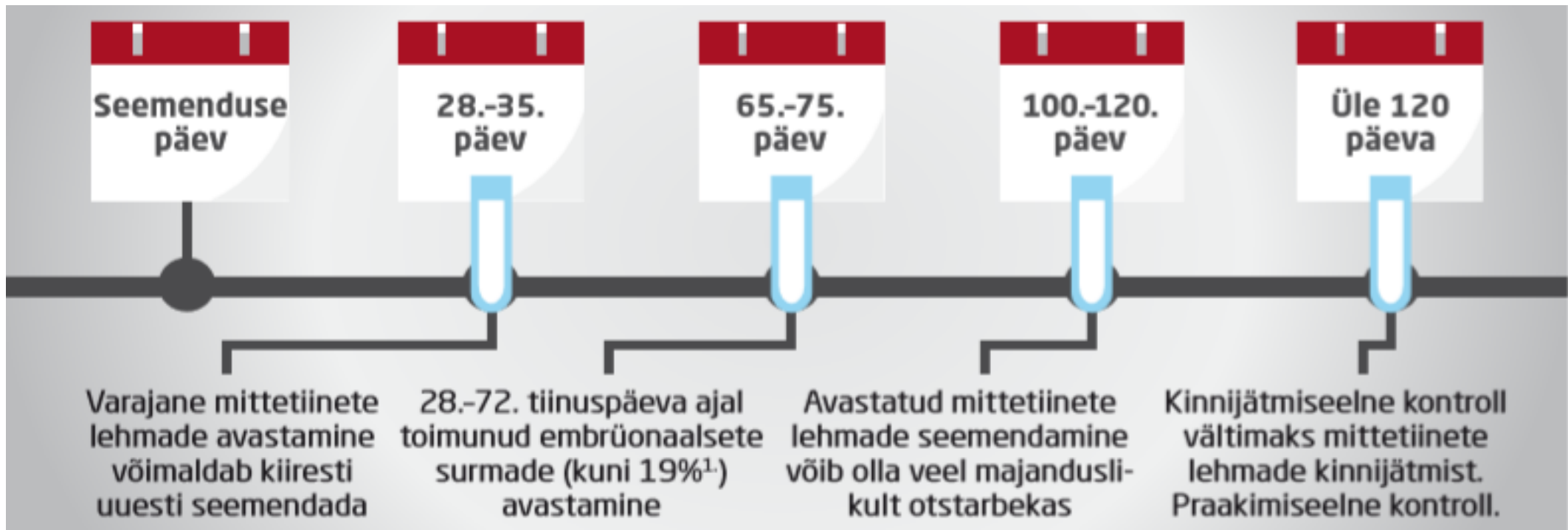

Jõudluskontroll ja loomade ning inimeste heaolu (vaimne ja füüsiline tervis)

Tiinuse test piimast võimaldab:

- varakult leida mittetiined lehmad, et nendega kiiresti tegeleda
- mitmekordset tiinuse kontrollimist tiinusperioodi jooksul
- loomaarstil/seemendajal keskenduda muudele vajalikele tegevustele karjas

On lihtne ja täpne, hügieeniline ning **ohutu loomale ja inimesele**

Piimaproovi hind

Piimaproov lepingulisele kliendile - 60 senti*

- Loomapidaja maksab 100 piimaproovi eest 60 eurot

Tellitakse ka BHB – hinnale lisandub 6 senti (60+6) *

- Loomapidaja maksab 100 piimaproovi eest 66 eurot

Tellitakse ka SRE – hinnale lisandub 9 senti (60+9) *

- Loomapidaja maksab 100 piimaproovi eest 69 eurot

Tellitakse nii BHB kui SRE – hinnale lisandub 13 senti (60+13) *

- Loomapidaja maksab 100 piimaproovi eest 73 eurot

**Soodustus võlgade puudumisel ja kolme viimase kuu arvete tähtajalisel laekumisel – sõltuvalt karja suurusest kuni 4 senti piimaproov*

Uut ja vana jõudluskontrollis

Uuendused

Üle 70 kg piima päevas – küsime üle, et toodangus kindlad olla

Vahelduv kontroll-lüps – alates jaanuarist kasutame täiustatud arvutusmetoodikat. Toodangu arvutamisel võetakse arvesse järgmisi tunnuseid:

- lüpsikord (sarnaselt varasemaga hommikune/õhtune lüps)
- vahe kontroll-lüpsi alguse ja eelneva lüpsi alguse vahel
hommikuse lüpsi puhul 8 gruppi: < 720 min, < 740 min, < 760 min, < 780 min, < 800 min, < 820 min, < 840 min, >= 840 min
ja õhtuse lüpsi puhul 8 gruppi: < 600 min, < 620 min, < 640 min, < 660 min, < 680 min, < 700 min, < 720 min, >= 720 min
(varem 4+4 gruppi)
- laktatsioon (sarnaselt varasemaga 1. lakt./hilisem lakt.)
- laktatsioonistaadium: < 60 p, < 120 p, < 180 p, < 240 p, < 300 p, < 360 p, >= 360 p (varem 12 erinevat tunnust)

Jälle piimaproovidest!

Sega piima enne piimaproovi võtmist

Veendu, et proovipudelis oleks piisavalt piima (4/5 pudelist)

Kui proovivõtuseade võtab liiga vähe või liiga palju piima, võta ühendust hooldustehnikuga

Püüa kast täita nii, et vahele ei jääks tühje pudeleid

Sega piimaproovi 25-30 min pärast piimaproovi võtmist
(soe aeg on varsti käes!) ☀

Pane tähele!

Kui registreerid sündmusi karjahaldusprogrammis või mujal, saad EPJ-i andmed saata ka failiga (Vt: Vissuke – Sündmused – Failivahet. – Juhend)

Kui loomad liiguvad ettevõtete vahel, registreeri elusmüük EPJ+PRIA, siis on loomade vastuvõtjal lihtne loomad karja võtta

Päringud
Loomad karjavõtmise ootel. Vaata

Abi

Järgmised loomad on karja võtmise ootel

☐	Kellelt	Reg. nr.	Staatus	Inv. nr.	Minu karjas	
					Inv. nr.	Algus
☐	OSAÜHING	123	1	12	12	03.04.2023
☐	OSAÜHING	468	1	46	46	03.04.2023
☐	OSAÜHING	871	1	87	487	03.04.2023
☐	OSAÜHING	963	1	96	96	03.04.2023
☐	OSAÜHING	144	1	14	14	03.04.2023
☐	OSAÜHING	151	1	15	15	03.04.2023

DNA-kõrvamärgid

Kasutusvõimalused

- Põlvnemise kontroll
- Genotüüpiseerimine
- Geneetiliste defektide uurimine
- Haiguste kindlakstegemine (nt VVD - võimalus kontrollida vasikaid kohe pärast sündi või ka vanemaid loomi VVD-tõrje eesmärgil)

Eelised

- Kiire ja lihtne koeproovide saamine
- Geneetiline materjal spetsiaalses säilitusainega tuubis
- Proovide tegemiseks piisav kogus kudet
- Üheselt identifitseeritud proovituub

DNA-kõrvamärgid

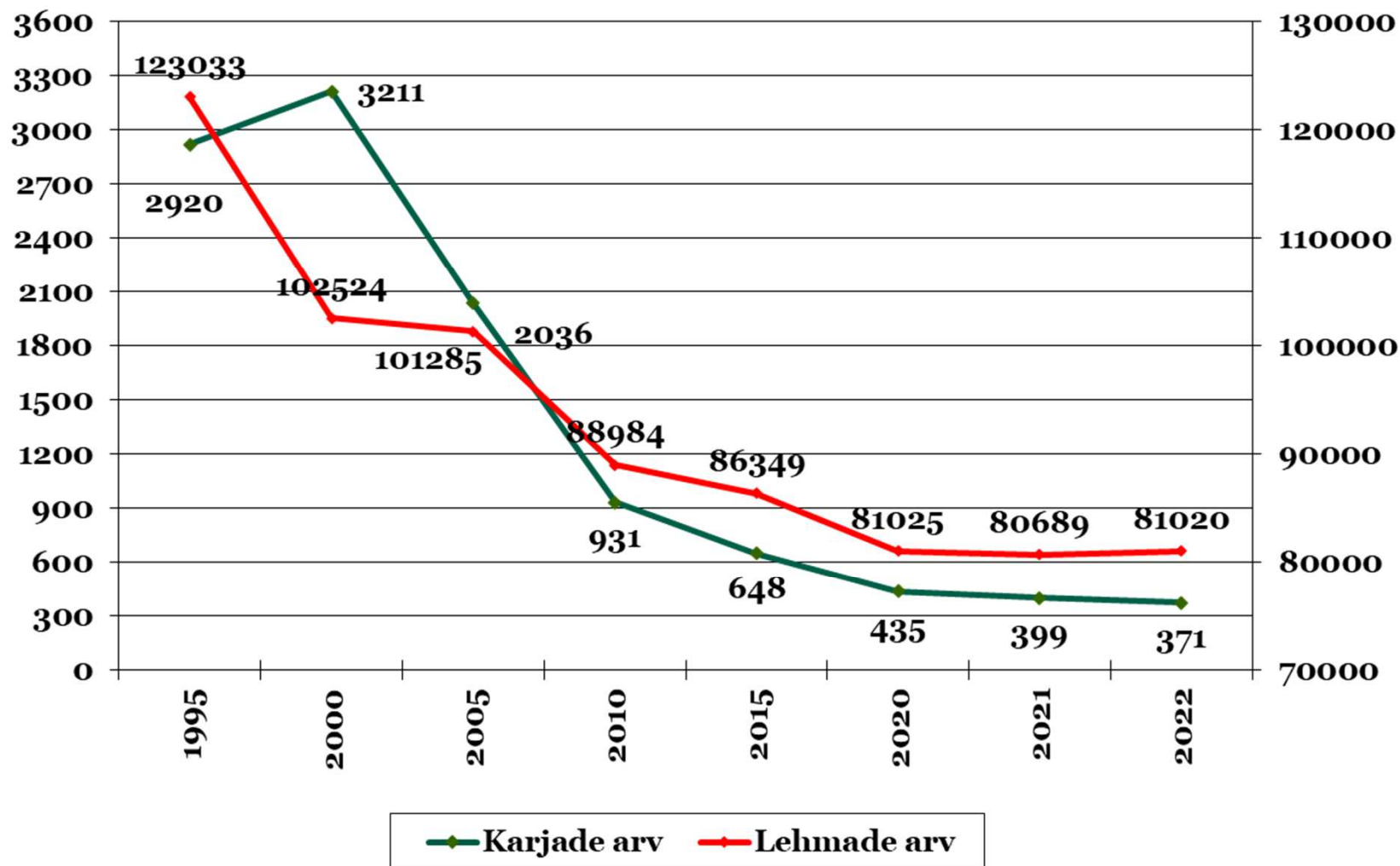
EPJ pakub Allflexi ja Caisley DNA-märke

EPJ tellib tootjalt vastavalt loomapidajate tellimustele, laos ei ole (ooteaeg ca 1 kuu)

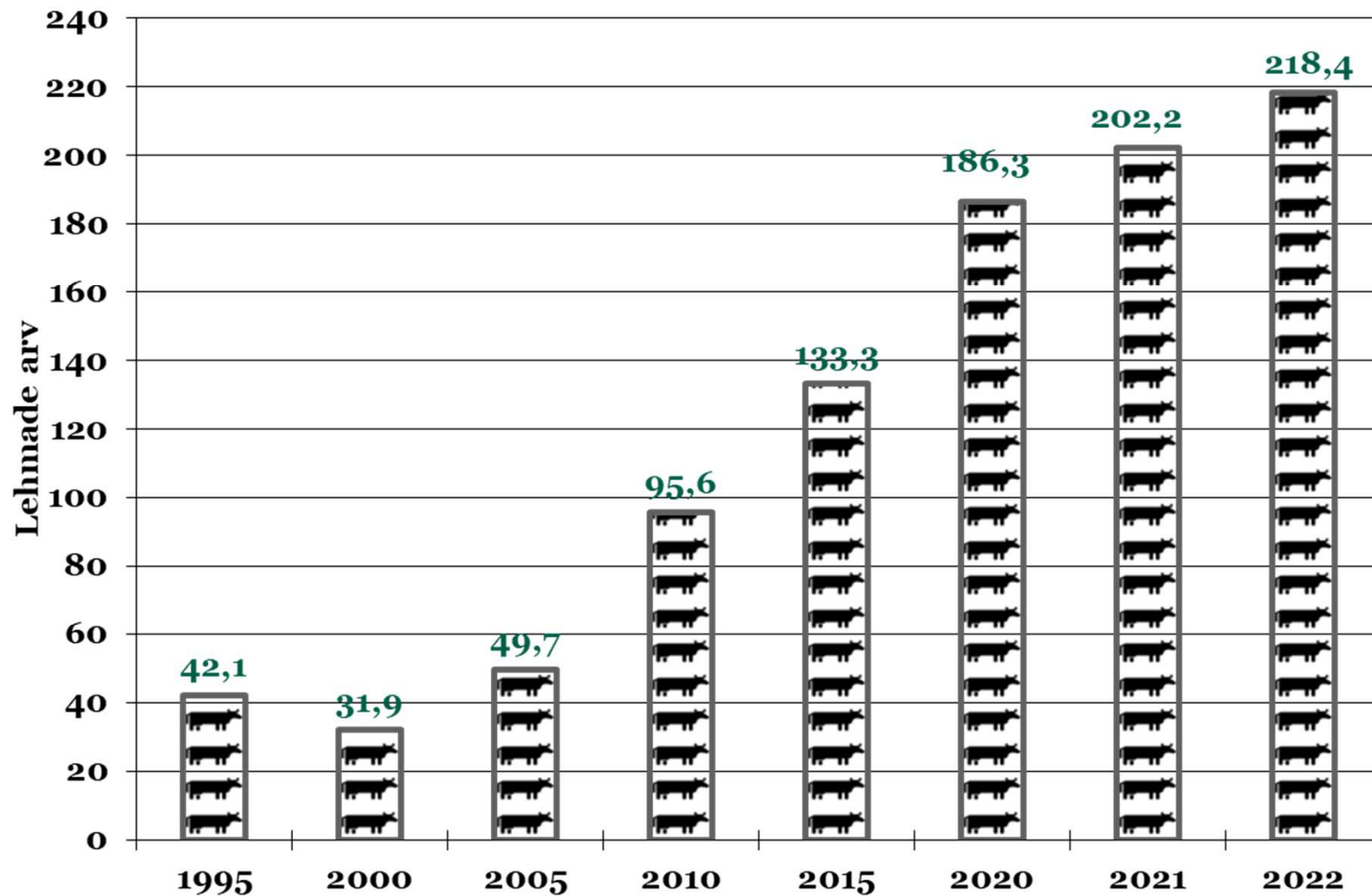
Enne tellimist uuri, millise tootja koeproovikapslid sobivad laborile, kus analüüsid teostatakse

Piimaveiste jõudluskontrolli tulemused 2022

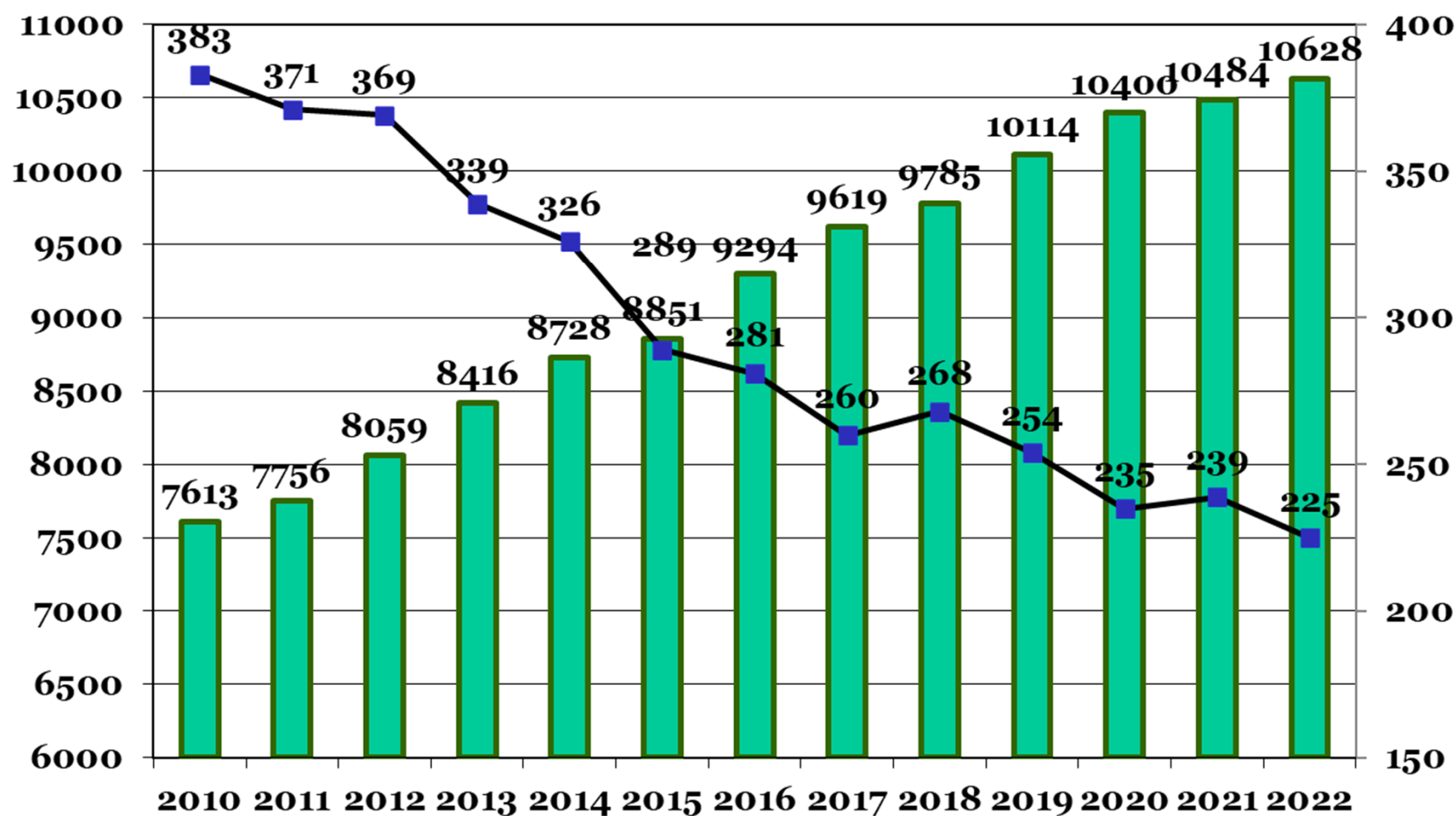
Lehmade ja karjade arv 31.12.

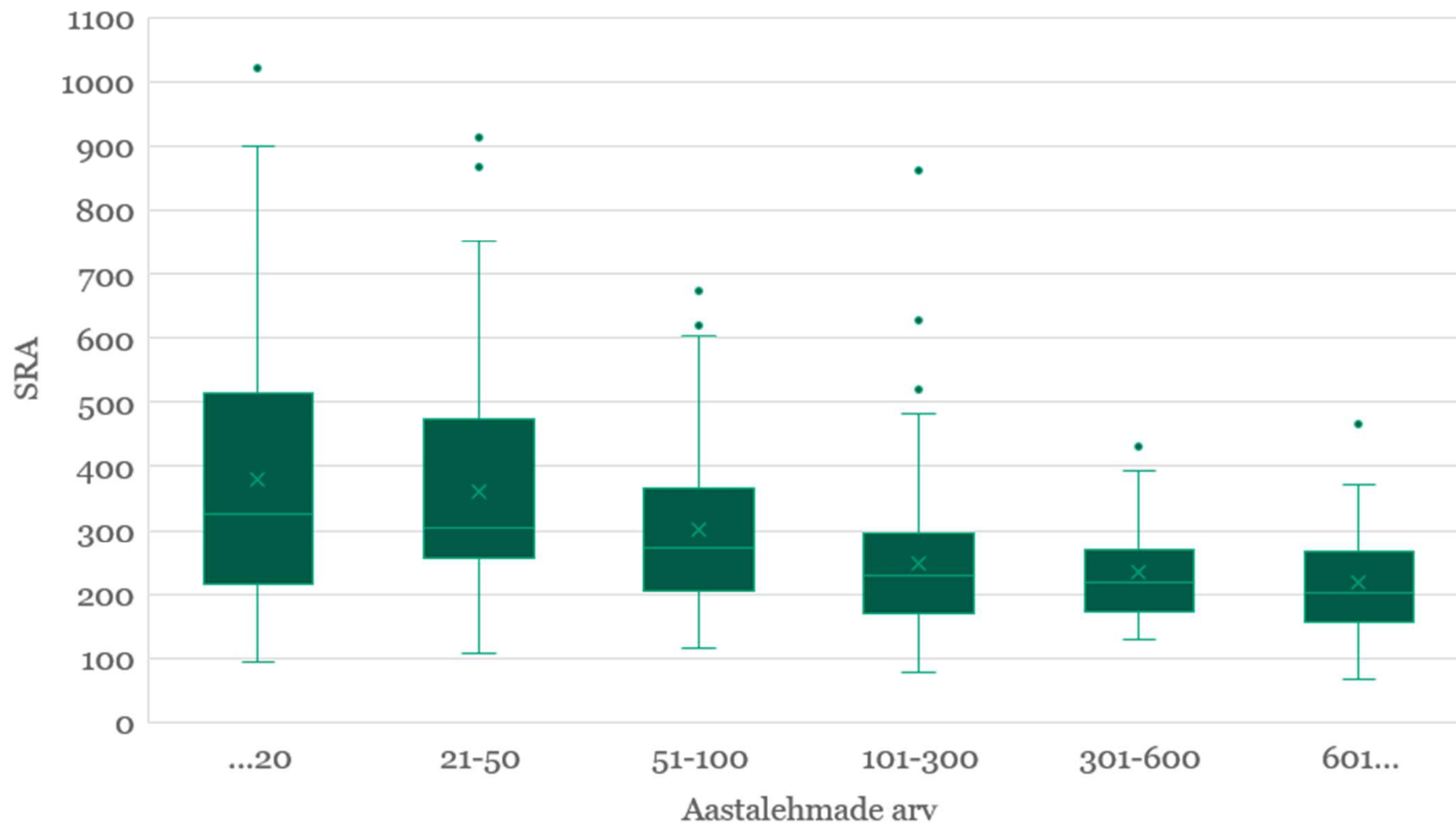
Keskmine karja suurus

Piimatoodang lehma kohta, keskmine SRA

SRA karjades 2022. a

Piimatoodang lehma kohta meil ja naabritel

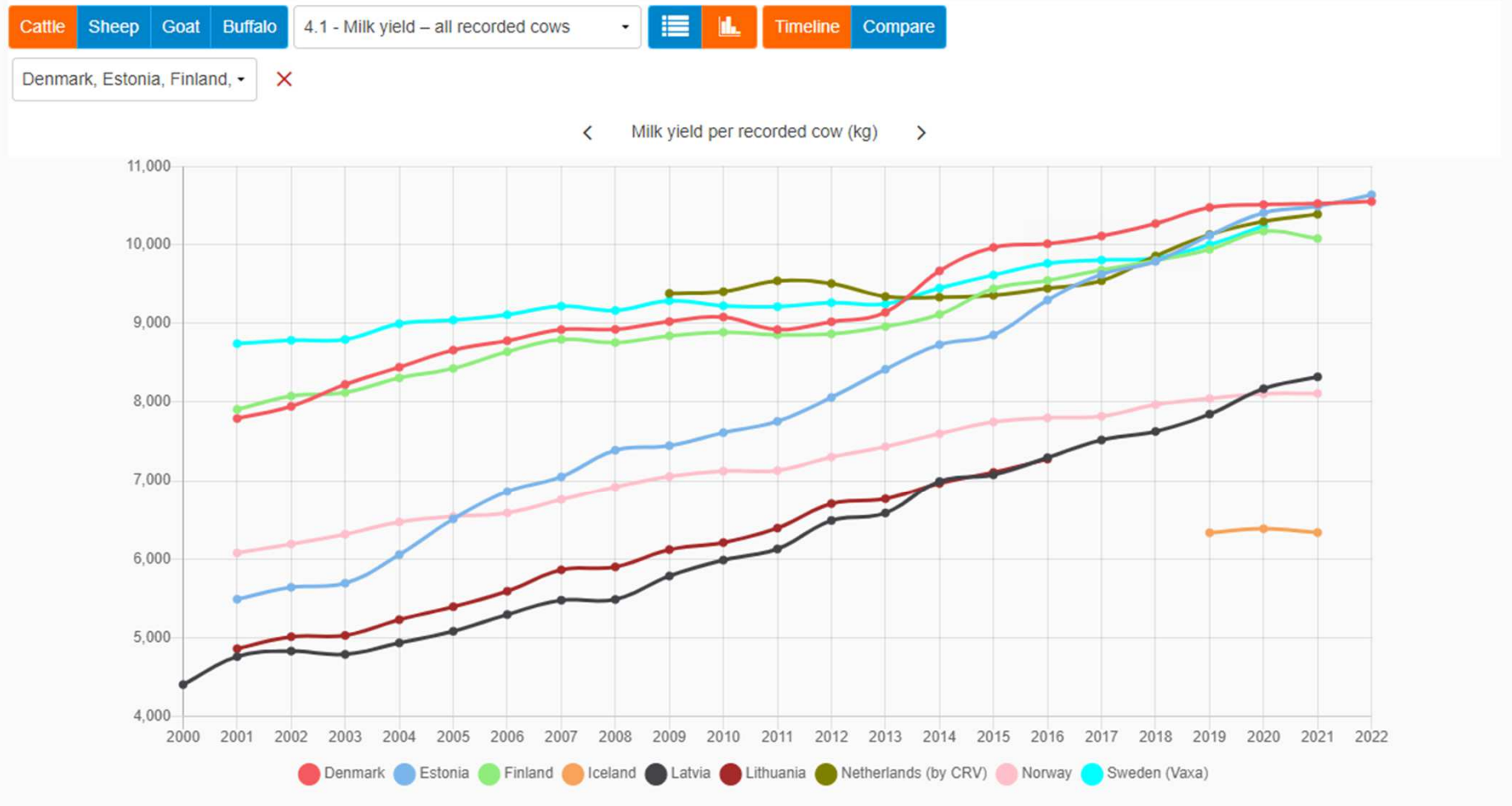

THE GLOBAL STANDARD
FOR LIVESTOCK DATA

STATISTICS

CERTIFICATES

Network. Guidelines. Certifications.

www.epj.ee

Andmed: <https://my.icar.org/stats/>

Piima rasvasisaldus meil ja naabritel

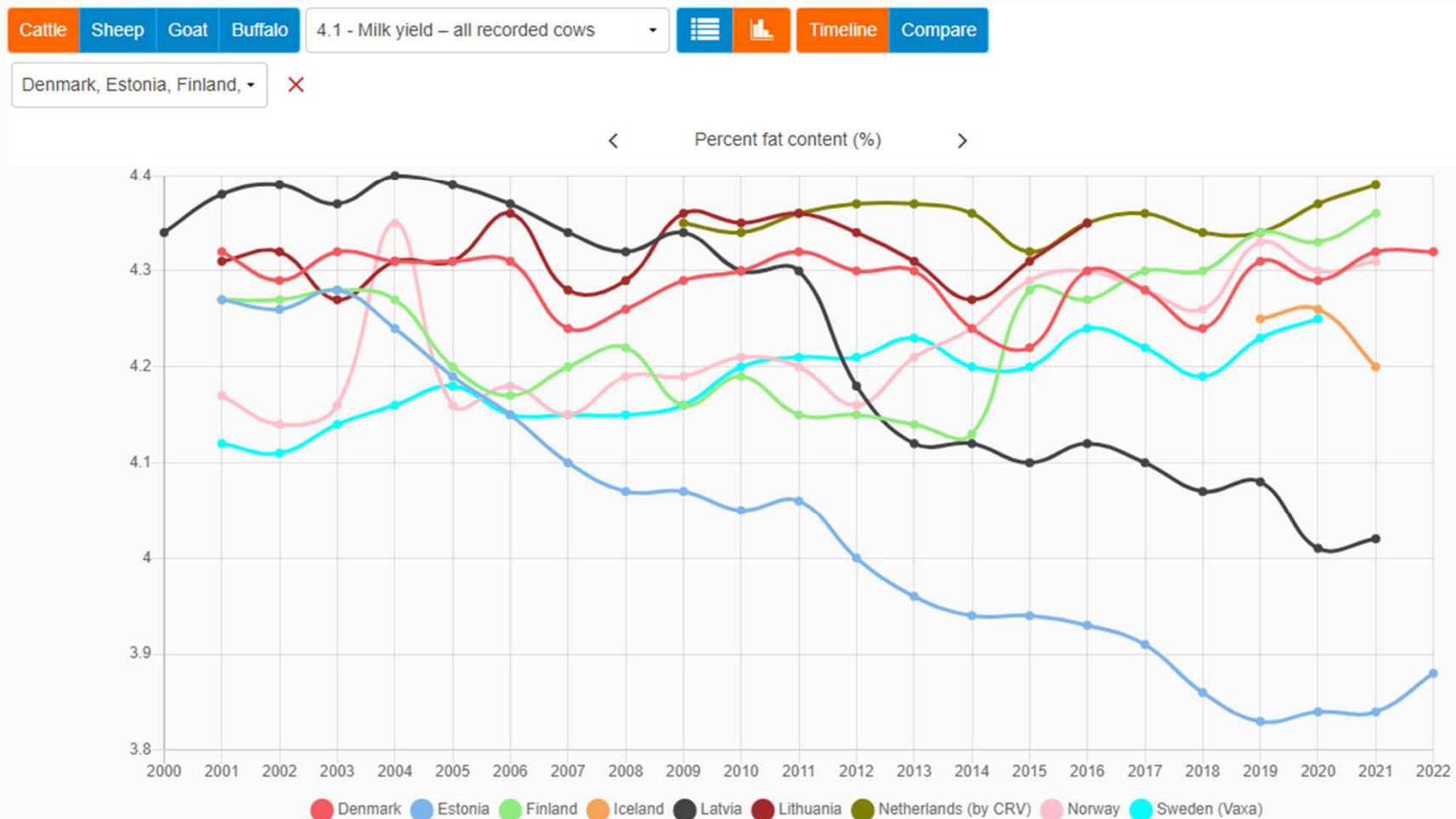

THE GLOBAL STANDARD
FOR LIVESTOCK DATA

STATISTICS

CERTIFICATES

Network. Guidelines. Certifications.

....

www.epj.ee

Andmed: <https://my.icar.org/stats/>

Piima valgusisaldus meil ja naabritel

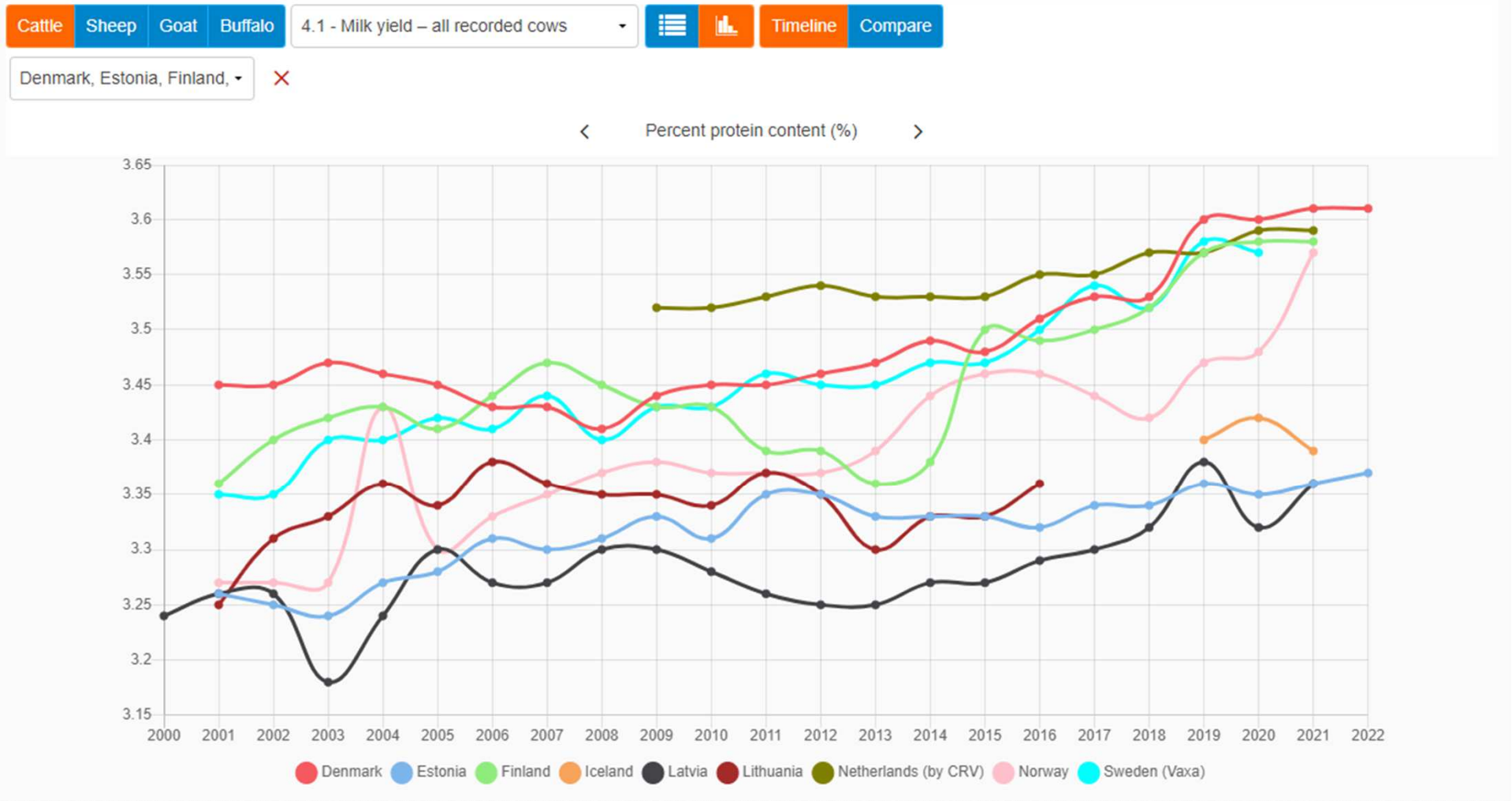

THE GLOBAL STANDARD
FOR LIVESTOCK DATA

STATISTICS

CERTIFICATES

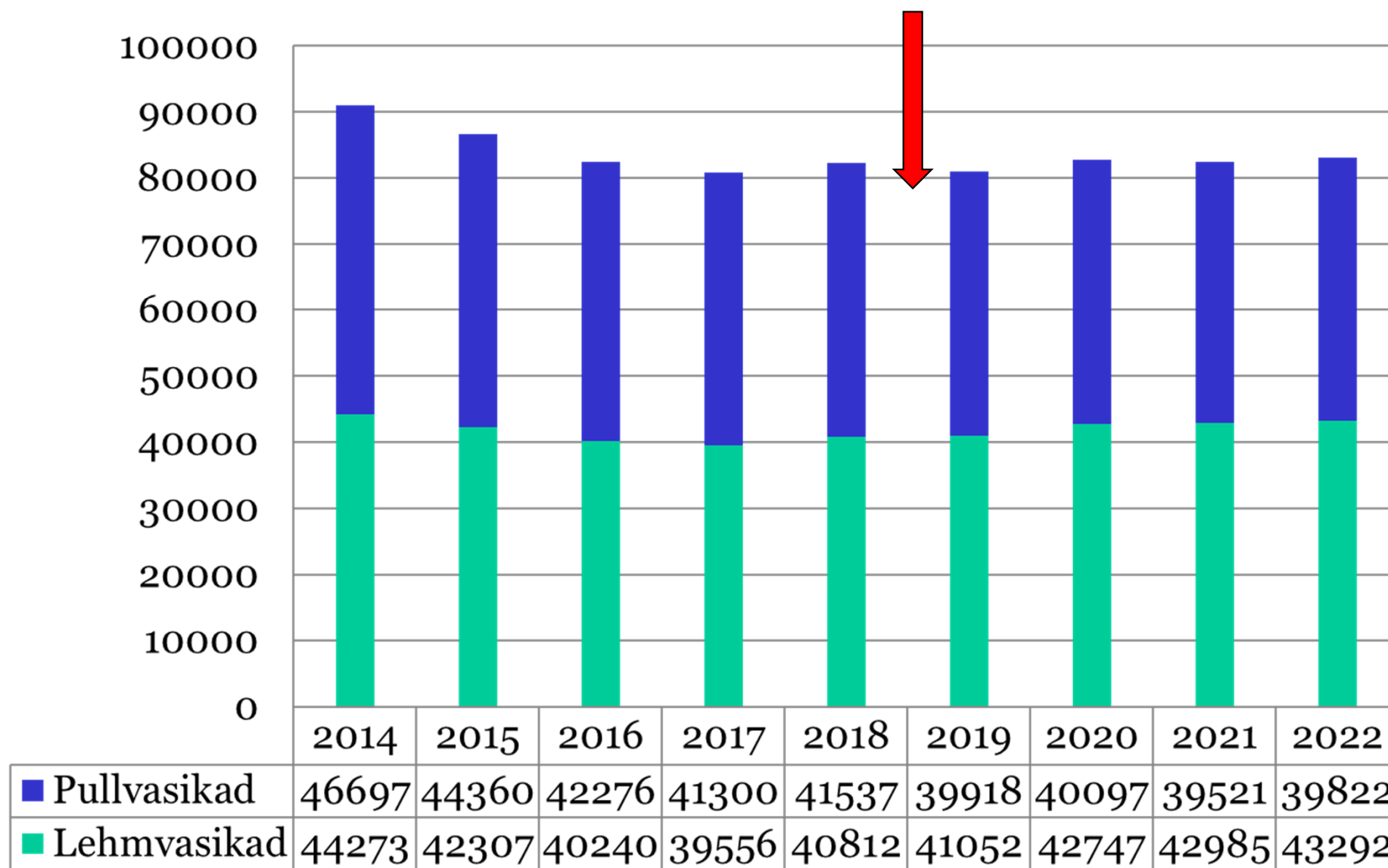
Network. Guidelines. Certifications.

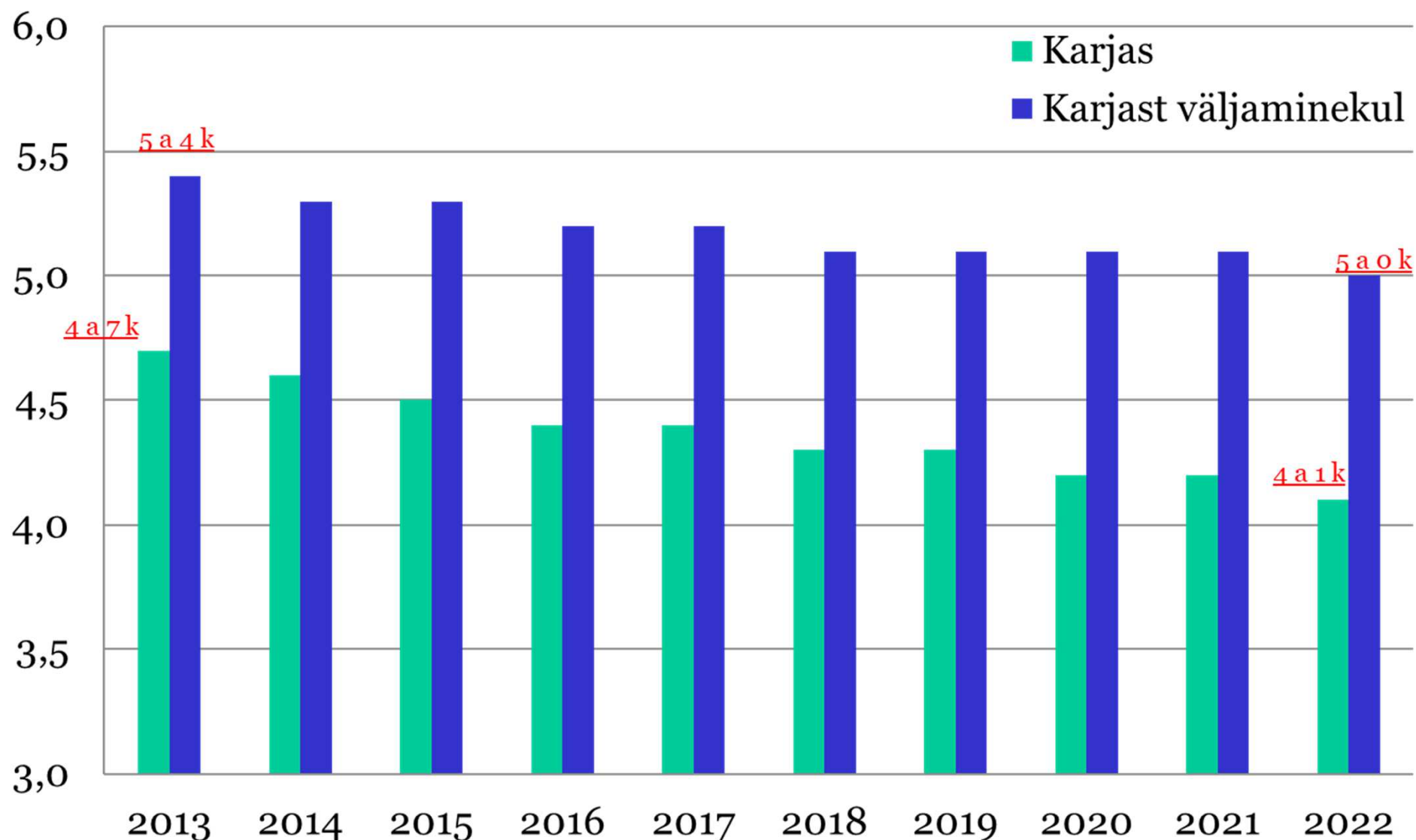
www.epj.ee

Andmed: <https://my.icar.org/stats/list>

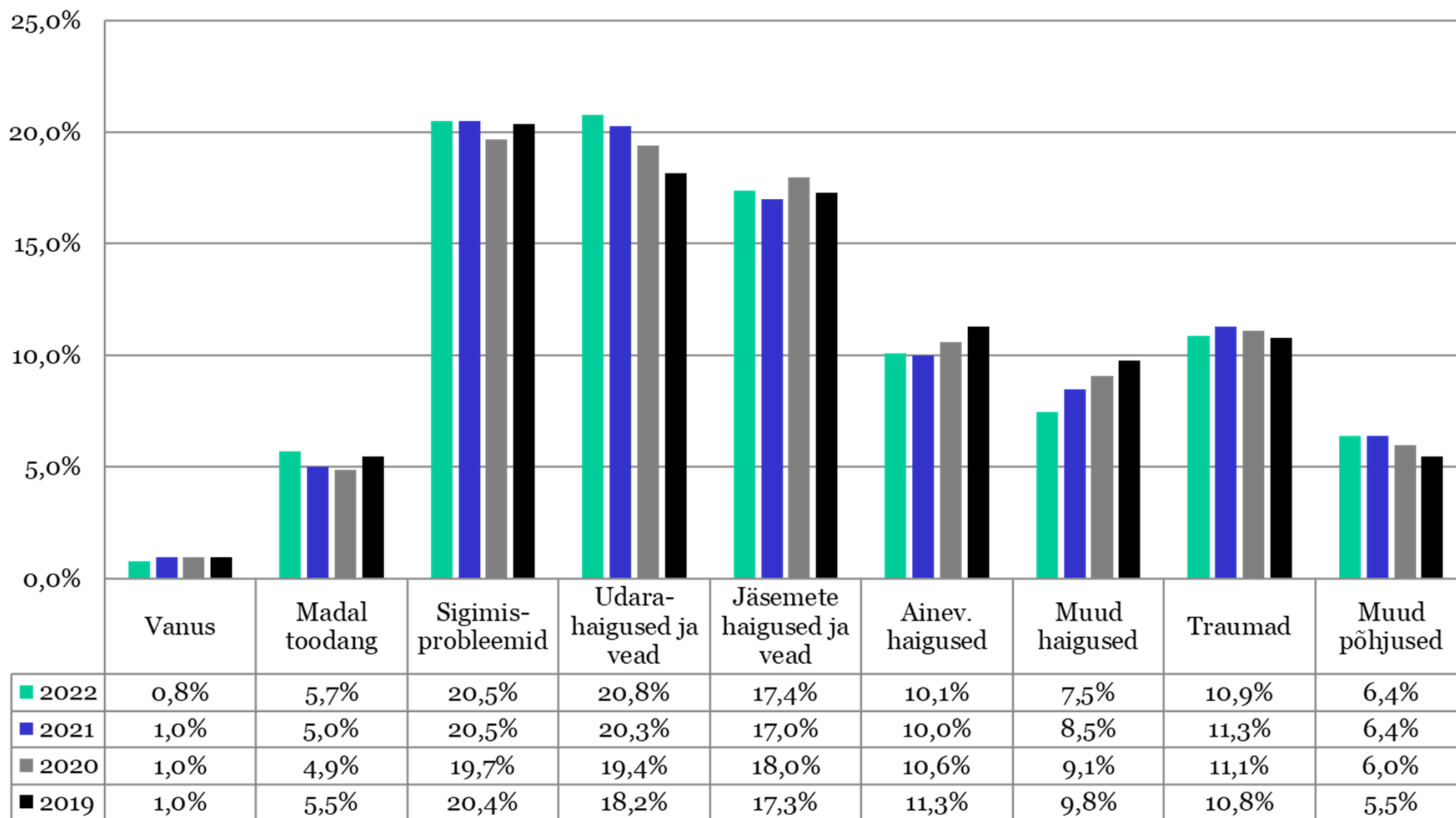
Sündinud vasikad

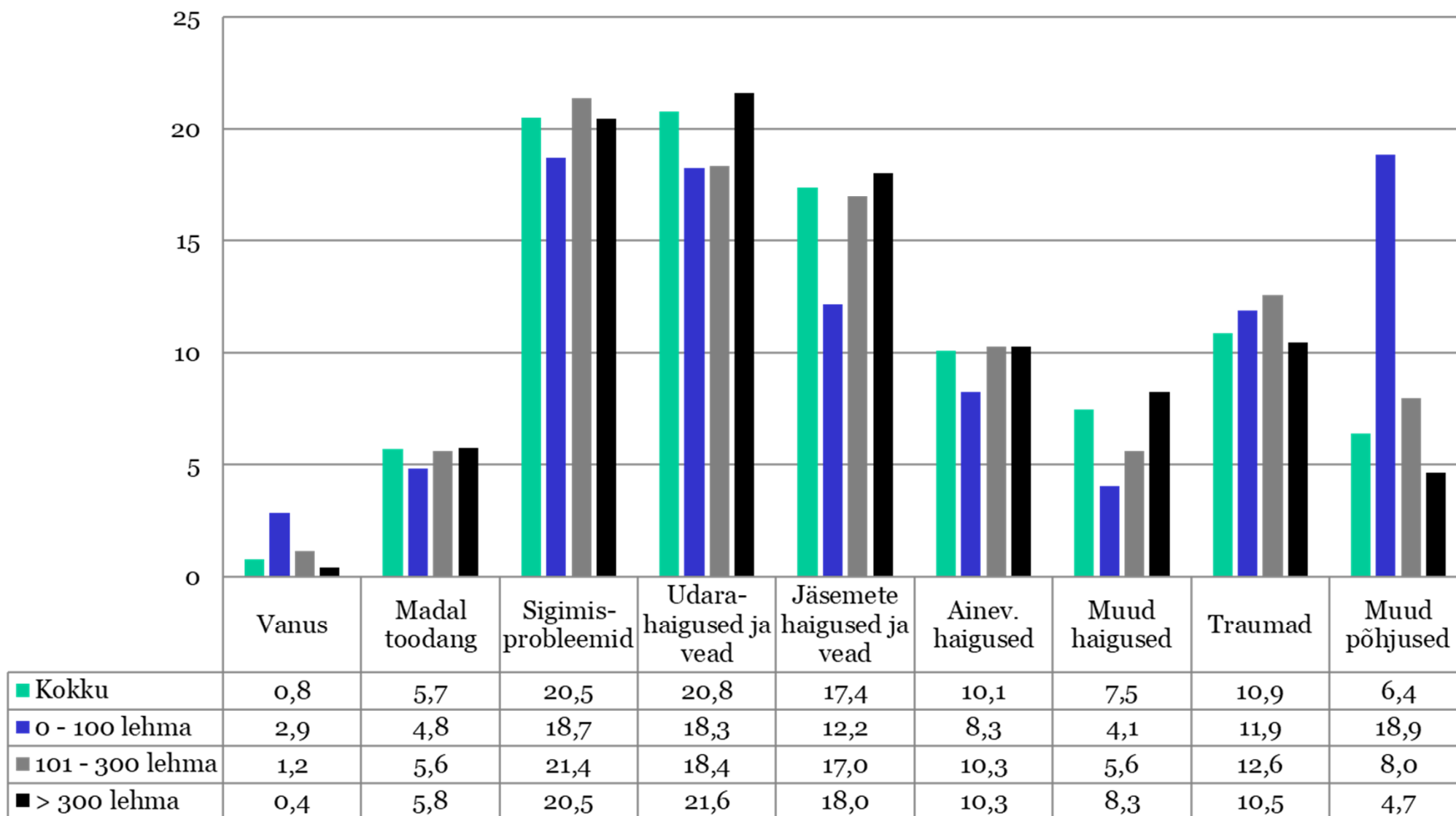
Lehmade vanus karjas ja väljaminekul

Lehmade karjast väljamineku põhjused

Lehmade karjast väljamineku põhjused

Iga päev loeb!

www.epj.ee

F. Tuglase 12
Tartu 50094, Estonia

Tel (+372) 738 7700

